

Մանգրամի Էֆեսոս

Մ Ի Է Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԵ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԵՆԵ

1866 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 23 ՃԻՄՍԱ

ՆԻՄԵՐՈ 232

Մանգրամի Էֆեսոսի համայնքի 300 հազար ֆրանկի, սենյակի գրքի, բոլոր փարսերի, ինչպես օլարագ, 200 զ՝ օլարագ, 100 զ՝ օլարագ, 45 Նիւսիւսի տարի 50 ար փարսայ սաթ ըլլաւագ տըր :

Իլանսթըն պէճէր սաթը իշին, պի-րինճի տէֆատու 3, իքինճի տէֆատու 2, վէ իւշինճիւ վէ սաթի տէֆատարու 1 էր զուրուշ սլընաճագ տըր :

Մէքթուպ վէ սաթիւ, Պէյ-սղունտա տօղրու-տ 467 Նիւսիւսիւ իւնէտէ ԼԵՎԱՆՑ ԶԵՐԱԼՏ Թագի-նէտինտէ, Կարապետ 8. Փանտեանէ կէստէրիւնէ քաթի :

ՀԱՎԱՏԻՍՅԱԹԸ ՏՍԻԼԻԿՅՅԵ

Գուրիւտէն լէրճէմէ օլունարագ տիւնքի Մանգրամիւստէ տէրճ խոյին պահարն մապատի :

« Իմտի պու հայէ նէգաթէն պիւր-իւ-րահաթըն իճրապը էլպէմիւնէթաէն տիւր :

« Պիգիւմ նիւնթիւմիւր, Թիւրքիտա պիւրտէն պիւրէ, Լիւրօպա հիւքիւմէթլէրի թարգմտա պիւր հիւքիւմէթին իճրապը-նը թարապ իթմէք տէյի տիւր : Թիւրքիւ տէհայիսի հէնուգ պիւր Բ սրլամէնթօ մէճ-լիսինէ մալիք օլտպիւնէք րատտէտէ լէնէ-վիւր գըլընմըլ տէյի տիւր : Շիւսիքի հայ էհայի պիւր նիգամիւմէնին իւզու մուհու տիւշիւմէգտէն էվլէլ, րուհու մամէնին թէրէթթիւպի իլէ, էֆքեարը լալըմէյէ մալիք գըլընմըլ տըր : Չիւնքի պու կիւն-քի կիւն Գիւրտէլը իլէ Պօստալըլար վէ-քիլէրի պիւր արաետ կէլէրէք, ումու-մուն մէնֆատթընա տալիւ պիւր մէսէլէ հագգընտա միւզաթըլթա պաշաարգ-լարնտան պիւր պիւրէրինին Փիքը ու լա-գըրտըրընը անլաետարագ իմթիգաճ իտէ-մէնէքթիւրի աշիքետար տըր :

« Էօյլէ իճրապը իհթիմալտէն օլմա-եան իւնետարթը պէր թարաֆ իտէլիմ :

« Ֆազաթ թիւրքիտա իճրապը միւմ-քին օլմա, Կանի էհայինին իւթիտառ ու գապիլիւնէթ բէյտա իմթիլ օլտու-ղու սուրէթաէ իսլահաթըլար պուլուն-տուղու տալիս ինքետար օլունամագ : Մէգ-քիւր իսլահաթըլարտան էն գիետաէ միւ-հիմի մէմալիքին ագլ ու Ֆիքիւրճէ տէր-քետար օլան թէգաւտտիւմինէ նիւպէթլէ վէքետէթի համիլ պուլունտուղու հալ-տէ, գուրա իթարըլա պիւր միւնթ մէճ-լիսի թէշքիլ գըլընմըլ տըր : Մէգքիւր մէճիս մէմալիքտէ պուլունտա հէր սընթ թէպաատան ինթիլիտա օլունմըլ, վէ մէմուրիւնէթի տալիս չու աթիտէքի :

Խուսուսարտան իպարէթ պուլունմըլ տըր :

1. Ղայէթ միւքէմմէլ սուրէթտէ վէ սաւաղաթ իւզլէ եարըլմըլ օլտուղու հայտէ, մալիւնին հայի իպարագ օլուն-մըլ տըր : չիւնքի աթըրգ էհայի, պիւր լիւաթըմ ֆաղալար կէսթէրէրէք լէգ-եին օլունմըլ օլունպ, հայ պու քի բէյ տէր բէյ իսթիպըրագաթ միւհթաճ պու-լունտա պիւրտէլիւտէն պըգմըլ տըր : Մէյտանէ կէթիլիլէն հէր սալիլիւնին պիւրաճէ լմէֆթիւրէրինի լմէֆթիլ վէ լմէճէսիւս իլէ, իլէրուտէ պուլունտան մէմուրլարնտան մալիւմաթ իսթէմէքիւ-նէ էհայինին հագգը պուլունմըլ տըր :

Պու խուսուսուտէն իճրապը զըմիւրտա լալըմ կէլէն լմէտապիւրի մալիւտէյէ հիմմէթ օլունտուղու թագաթիւրտէ, չիւմ տիքի վիւքիւնըն կիւնիւնտէ սէպէպիւնէթ վէրիլիլիլ օլմաեան գարուրէթտէն մէմա-լիքին գուրթ ուլաճագը պէտիսի տիւր :

2. Մալիլէ նագըրը թարաֆընտան թագաթիւմ, վէ ագալարընընընը մէճիս թարաֆընտան թալիլին օլունմըլ օլան պիւր մուհասէպէ տիւմըն թարաֆընտան նագար գըլընմըլ օլան էվլէլքի սէնէնին պիւրտէսի, հէր սէնէ թատիլգ գըլընմա-լը տըր :

3. Հէր սէնէ Ենի սէնէնին մուսմէ-լաթըլալըմէնին իճրապըլա պիւրալէթին տէն պիւր ալ էվլէլ մալիլէ նագըրը թա-րաֆընտան թալիլիւ ու թագաթիւմ գըլը-նան պիւրտէ հագգընտա միւպաշատա օ-լունմըլ, վէ մալիլէ նագըրը տալիս, հէր պէնտ իւզէրինէ էքսէրիլիւնէթի արաթա-րաֆընը լմէթարագ մալիլէ նագըրը օ-լան զաթ քէնտի լէյինի պէտան իլլէմէլ տիւր :

4. Հէր պիւր մէսարիֆաթըն ճալիլ օլունպ օլմատըրը հագգընտա միւպաշա-տալար օլունմըլ տըրքի, վարիտաթը

տէվէթ, ագըլանէ սուրէթտէ սարֆ ի-տիլէպիլիսին :

5. Եւ վիւքէլա վէ եալիտ մէգքիւր Միլլէթ մէճիսինին իւշ նէթէր ագալը լմարաֆընտան պիւր իթիֆագ լմագաթիւմ գըլընտան քետաֆթէյի իսլահաթ լալիհա-սընը միւթալաա իլլէմէլ տիւր :

Միլլէթ մէճիսինին լմէճէմիւլիւտէ էհայի հագըր պուլունտապիւմէլ տիւր :

« Պիգիւմ պու լմէքիւնթիւրիւմիլ պիւր միւ-սէվէտտէն իպարէթ օլունպ, չու խու-սուս գուլվէտէն ֆիլիլէ կէթիլիլիւմէր միւ-րատ օլունտուղու թագաթիւրտէ, տաշա-արետա վէ միւքէմմէլ լմարիլլէր տիւշիւ-նիւլէպիլէճէկիւտէ չիւքէ Եօգ տուր :

« Պու միլլէթ մէճիսի լմէշքիլէ էֆ-քետը Ենի պիւր էֆքետար տէյի տիւր : Էկէր պիգիւմ ալտըրըմըլ մալիւմաթտա սէհվիւնթ Եօգ իսէ, պուլունտան պիւր գաշ-սէնէ էվլէլ Ֆրանսա իսարիլիլէ նագըրը Մ. Թուլիւնէլ, Փարիլգ տէվէթի Ալիլէ սէ-ֆիլիլ վէլի բաշա իլէ միւքետէմէյէ կի-րիշտիլլէրինտէ, վէքիլ միւշարիլլէյէ, տէվէթի Ալիլէնին մալիլէսինի պիւր բա-պըթա լմահթընա վագ իլլէմէք իւզլէ, թիւրքիտա պիւր միլլէթ մէճիսինին էլ-գէմէյէթիլիլ իլլէթար իլլէմիլ, վէ բա-շալի միւշարիլլէյէտէ չու խուսուսու իս-թանպուրա պիլտիլիլ իսէտէ, հիւ պիւր է-սէրի կէօրիլլէմիլ տիւր :

« Էօյլէ պիւր միլլէթ մէճիսինին կէ-րէք թիւրքիւմ վէ կէրէք Էվրօպա իւզէ-րինէ պիլիլէք վէ իսի լմէտաթի օլաճա-ղընտա չիւքէ ճալիլ տէյի տիւր : Չիւն-քի էֆիլլէթ ու իթիպարըն Ենիսէն քետալի հաետաթ իտէճէկի հիւվէյտա տըր :

« Մէգքիւր իսլահաթըն, Տէվէթի ալիլէ տիւշմէնիլլէրինէ գարը պիւր ֆիւ-թուհաթը ագիւմ տաերլաճագըրտա պիլիլ-լմիպաշ տըր :

Գ. Դ. Է.

ԿԻՐԻՑ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

«Տիւնքի կիւն Բուսիա սէֆարէթ. խանէսի կէլէն պիր թէլէկրաֆ խապէրի. նէ նէգարէն, կրանթ Ամիրալ նամ Բուսիա ֆիրգաթօնու տէրունինտէ, Սէլինու տան ալմըլ օլտուղու կիրիտ պիշարէկեա. նընտան 1200 նէֆէր գարը վէ չօճուգ պուլունտուղու հալտէ, ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Բիրէանա կէթիւմիշ տիր. Մէղ. քիւր ֆիրգաթօնուա պիր գաշ նէֆէր տախի սագաթլանմըլ զօրպալար պուլունտուղ տուր:

«Մուսթաֆա բաշա հազրէթլէրի պիր Օսմանլը կէմիսի գօմանտանը վասը. թասըլլա մէրգուլմանըն մէղ. քիւր պէլլէյէ ալընմասընա գարը բրօթէսթօ իլլէմիշ տիր:

«Բաշայի միւշարիլէյն հազրէթլէրի թարաֆընտան թայեին գըլընան վէքիլ Բուսիա պէլլէյի գօմանտանըն էրէյիճէ թէէսսիրլի լազըրուրար իթմիշ իսէտէ, մէրգուլմ տախի քէնտի թարաֆընտան զայէթ զըսսա վէ ճանլը պիր ճէվապ վէր. միշ տիր:

«Շու տախի աշիքեար տըր քի, մէղ. քիւր Բուսիա ֆիրգաթօնուլուն Բիրէա. եա կէօթիւրտիւ կիւ խապէրլէր, իսմա. յիլլէյէ նամ վաթօրուլն պուրաեա կէթիւր. տիկի խապէրլէրէ տալա մուվաֆըղ պուլունտագտա տէյիլ տիրլէր:

Լէւնը.

Կիրիտ հագգընտա Գուրիտէ օգուլնան պաշգա պիր մէթթուպուտա եարըն պէ. եան իտէրիլ:

— Սոսիլթէ Ժէնէրալ գուլմանեար մէճիսինէ Մ. Նէսիմ Գամօնտօ րէյիս նասալ օլունմուլ տուր:

— Ինթիսապ նագըրը Հիւսէյին պէյ հաճրէթլէրի հագգընտա կէլէն կիւնլէր պէյն էլ նաս պիր էսասըղ լազըրուր կէլ. միշ օլտուղուտա պաշգա, իլլմիրտէ թապ ու նէշը օլունմագտա օլան էնրարսիալ նամ զագէթանըն զեկտեմ. 29 իտրիլիլ նիւսիւսինտէ տախի ազմի տարի պագա իթմիշ տիր տէյի եագըլմըլ իսէտէ, համո օլտուլն սըհէթի թամիլէ իւզըն պուլուն. տուգալըր մալիւմաթը սահիհէմիլտէն պուլունմուլ տուր:

— Պրանսա սէֆիրի Մ. Պուրէ ճէ. նապլէրի հագգընտա կէրէք սէրանը հիւ. մանուլտա, վէ կէրէք Պապը-Ալիտէ ֆէվգ էլ ատէ սուրէթտէ իլթիֆաթ գուհու. րա կէլտիքտէն պաշգա, սատըր պուլլու. լան իրատէյի Շահանէյէ թէվֆիգան, տիւնքի կիւն քեաֆիթէյի վիւքէլայի ֆի. խամ հագարաթը էլլիսէյի րէսմիյէլէրի. նի իգսա իլլէմիշ օլտուղալըր, վէ քէզա. լէք ֆէվգ էլ ատէ սուրէթտէ օլտուղու հալտէ, Պրանսըղ սէֆարէթ խանէսինէ ազիմէթ իլէ, սէֆիրի միւշարիլէյնէ խօ.

շամէտի րէսմինի իֆա պուլունտուղալ տըր:

Մէսմուլաթա նէգարէն պատէգին շու մէրասիմ քեաֆիթէյի պիւլիւք իլլէլէր հագգընտա տախի ճարի օլաճագ իմիշ:

— Էտիրնէյէ ետըրաճագ օլան տէմիր եօլ մէսէլէսի մէվգըն միւլաքէրէեէ ա. լընմըլ օլտուղուլտան, տիւնքի կիւն ֆի. ճարէթ մէճիսինտէ միւլապ հասաթը կէ. չէճէկի հալտիսաթտան տըր:

— Բրէնչիւրէ թօմագօ քէյիթիլթի թէսվիյէսինին ինկիլմէրլա սէֆիրի օլտուլունտա ճէնսապլէրինէ իհալէ գըլընմասը պապընտա, Պապը-Ալի իլէ իթալեա տէվ. լէթիլ պէյնինտէ հիւսնի իմթիգաճ հա. սըլ օլունտուլ տուր: Տիւնք օլլիւք մէվգըլ կիւնլէյէ մա մէմուլնիյէ պիթմիշ նա. գարըլա պագըլմագ ճարիլ տիր:

— Պիր չօգ էվթօպալը սէրմայէ սա. հիպլէրի, իգսիր վէ Սէլանիք տէնիլ գը. երալընտա «քէ» թապլըր օլունտա գա. տըրըմալըր վէ սէտուլէրի եախօտ տիվա. լարը եաթարըմագ իւզըն Պապը-Ալիտէն միւսատաթէ իսթէմէքտէ իմիշլէր, Շու խուսուլար իճրա օլունտուղու թագ. տիրտէ, թիւճճարըղ գըլմընտա պիւ. յիւք մա հասսէնաթ հասըլ օլաճագըն. տան պաշգա, կիւմիւքճէ տախի խայի. ճէ մէնֆաթ հուսուլէ կէլէճէկի, եա. նի մալ գաշըրմագ խըրսըղ լըղընըն էօնիւ ալընմագը պի իլթիպաշ տըր: Մէրգու. ման սահիլ սէրմայէլէր, մէղ. քիւր իսկէ. լէրիտէ թիւճճար կէմի վէ վաթօրալըր իլին իմանլար գագորըմագըր տախիտէր իւհաթ իթմէք արգուլսինտէ իմիշլէր:

Տիկէր պիր գուլմանեանըն տախի, Պէյրուլթա պիր իսկէլէ ինչասըլլա, սու. թէրազիլէրինին թամիլ ու թէճտիտի վէ սուլալըն թէվգի խուսուլալըրըն իլթի. գամ իլթմէք միւլաալընտա օլտուղու լէ. վանթտա օգուլմուլ տուր:

— Կէլէն կիւնլէր, Պէյ-օղլու թէրէ. պաշը նամ մահէլտէ պուլունտա, վէ հէր կիւն տէօթիւլմէքտէ օլան սիւրիւն. թիւ հագգընտա, Միւնիսիրալիթէյէ խի. թապէն զէ հիւր կիպի աճը ֆագաթ հագգը պիր մէթթուպ օգուլմուլ, վէ արթըղ մէղ. քիւր մէթթուպ իւզըլինէ, մէղ. քիւր իտարէ վագիթէսինի քեամիլէն թանը. մագըղա միւսարաթ իտէր զանն օլուն. մուլ խոի իսէտէ, տիւնքի Լէվանթտա օ. գուլնան իքիլմի պիր մէթթուպա նէզա. րէն, մէղ. քիւր մէղպէլէ կէրէի օրատան գալըրըլմըլ իսէտէ, ալէյհինտէ թէշէք. քի իտէնլէր բիլլիքտէն վէ ֆէնա գօգու. լարտան պիւթիւն պիւթիւն մահրուլ գըլընմանը պ, վէ բաշալաճըլար իլէ քէօ. րէրէրէտէ քիւլլէյէն զատըրըղ օլմասըն իլին պիր գաշ ալըն էօթէյէ նագլ օլուն. մուլ տուր:

Հայը՝ Քի, Ալթընճը տայիրտէ, պի. զիմ խասմիլիտէ պուլունտուղու գատար տախի նամուլա զայրէթի պուլունտագտա տէյիլ տիր. զերա, էկէրէի պուլունտուլ օլսա իտի, շիմիլէ գատար զագէթալար. տա քէնտի ալէյհինտէ եագըլանլարա գար. շը եիւզէրճէ տէֆա տալալար ալմալը խոի. հալ պու քի, մէղ. քիւր իտարէ պի. զիմ խասմիլիտէն զիւտաթէ ազըլ լը օլմա. լըտըր, զերա, գապահաթլարը իլին սիւ. քիւլթ իթմէքլէքտէն պիւլիւք պիր սիլաշ վէ իմտաթ պուլունտագտըրըր րէք ալեա պիլմէքտէ տիր:

— Ալթմալարտան կէլէճէկին պիլլիւ. միշ օլտուղու մուլ իլլիգանլը ֆալոր եպիս. կոպոս տիւնքի կիւն կէլլիքտէն պաշգա, պէրապլէրինտէ լուսարար ֆալոր եպիսկո. պոս իլէ Ղուլար վարդապետ տախի կէ. միշ տիր:

Միւլէլիք.

Պունտան թագրիպէն պիր մահ մուգատ. տէմ ճէրիտէի Հալաթիս նամ զագէթանըն 547 նիւմէրօլու նիւսիւսինտէ իսմի աճիլա. նէմ զիքը օլունտուղու հալտէ, մէլէլուֆու օլտուղուլ քեարտէ պագը մէրթէպէ իլլապթ ու մէհարէթիմ մէտի, վէ հէմ-սանաթըմ պուլունտան սաաթօր էանաֆընըն սուլի հա. րէքէթլէրինի զէմ ու գատի եօլլու պիր գըլթա իլան տէրճ ու նէշը օլունտուղուն. տան, էանաֆը մէրգուլմըն հագգալըրնտա պու ճիւլթլէ ազլ ու իմտաթ օլունտա մա. գալաթտան տօլալը պիլլալթ միւլթէսսիր վէ տիլկիր օլուպ, սահիլ ճէրիտէի մուհա. քէմէնէ սալլթ իլլէմիլլէր, վէ քէֆիլթ միւլազըտ օլան մէճլիթ մալսուտա լէտէլ միւլաքէրէ, միւլտալիլէրին պու պապտէ վուգու պուլան իտաալարը թարաֆընա րա. ճի օլմատըրըն, վէ ֆագաթ քէնտիլէրինի թաթիլպէն իլան օլունտա մէվատըր թաֆ. սիլունըն իքի միլիինի վէրտիքլէրի հալտէ, թապ իտէճէկինի պէնտըլլա պէրապէր, սա. աթօր էանաֆընըն ճէր-սէատէթտէ պուլուն. նանլարընտան պիրի, պագըլարընըն սանաթ. ճա սուլի էֆալարընտան, վէ քէնտիսինին մէհարէթիստէն պահալէ, իսմ ու չէօրէթի. նի, վէ սէմթ ու տիւք քեանընը թարիֆ պիր. լէ, մէսարիֆի թապլիլէրինի թէէտիլէ իտէ. րէք, իլանը տէրճի սահիֆէ իթալիլմիշ օ. լան քիմէնէնին ալէյհինտէ, րէֆի տալա ի. տիլմէք լիւզուլմուլ իսմ իտէր պիր թա. գըմ իպարաթըն իլալլէթիլլէ, 565 րագգամը սահիֆէսինտէ եագըլ օլտուղու պահալ միւ. թալաակիւզարը աճիլանէմ օլմուլ, վէ մա. տամ քի, իլանը սալիֆիլպէնտա մատ. տէնի մէհարէթ իսմի քէմթէրիլլէ մէնսուպ պուլունտուլ, վէ պու վէճիլլէ գիքը իլլէտիլլէ իլանըն սահիլ թապէն պէնտիլէրի օլաճագը գարայինի ալլիլլէ իլէ իսթիլալ օլունտա. ղընտան, հագգաթը հալ, կէրէք էանաֆ վէ կէրէք սայիրէ նէգաթիստէ մալիւմ վէ միւ. ֆէհիմ օլմագ իւզըրէ, ճէրիտէի Հալաթիսին իլ պու իսնտաթընըն ճէր ու րէտա իթմէ. յէ մէգալու օլմուլում տուր: Շէյլլէ քի, էէ. վէնա քէմթէրիլլէրին հագգաթիլլէրի, վէ սա.

յիւր հէմանաթլարըմըն սուլի հարէ շէթլէրի-
նի միւշիւր իլանըն տէրծի իշին, միւմայիլէյն
սահիպ զազէթանեա հիշ պիր կիւնա թահրի-
րաթ ու իլթիմասաթըմ վուզու պուլմամըշ
սանիլէն զիքը իյլէտիկի մէսարիֆի թապլիյէ
իշին, թարաֆըր աճիղիտէն պիր ազճէ վէ
պիր բուլ պիլէ իթա օլուճմամըշ, ֆէ էմ
մա ճէթիտէի Հափաթիս մաթպաաաթը մէմուր-
լարընտան պիր զաթըն Տիւպլէնգօ սաաթը
պա իւճրէթի մայիւմէ մարիֆէթի քէմթէրի
իլէ թամիր օլուճուպ, սահիպի կիւնա իզհա-
րը մէմուճիլէթ վէ հազգը նաշիղիտէ հիւս-
նի շէհասէթ իթմիշ խիւլեաաթըլա, իլանը
մարիւզղիքըր խօտ պէ խօտ թապ ու նէշը
իթտիրմիշ իսէ, պու տախի մուլիսիլէրինէ
պիր վէճիլէ աշիտ վէ բաճի օլմաաաաաղը տէր-
քեաթ տըր, վէլիհաթը իլանըն տէրծի թալա-
պընը իսպաթ իտէր, վէ հիւնի հաճէթտէ
իպրազ օլուճուպիլըր, միւմղի վէ կա մէմ-
հուր պիր գըթաճըզ վարազամ պուլուճմա-
աղընտան, իշ պու մատտէլի մուարիղուճ-
ֆիհաստէ նէվէմա (պիր վէճիլէ) պիր մէսու-
լիլէթ թէրէթթիւպ իթմէսիլազըմ կէլիշ օլ-
սա տախի, պէնտէնիլին վէճիլէ միւնէվիւ-
ճուճ մէտիսաթըմ օլմաաաաաղընը զաղէթայի
միւթէպէրինիլաթէ թարաֆըր աճիղիտէն տէրծ
ու իլան պուլուրմալարընը նիւաղ վէ թէ-
մէննա իտէրիւմ էֆէնտիւմ:

1866 թիկտ . 22 Պէյօզըլու:

Յովսէփ Վարպետեան

Տ Ի Լ Է Ն Ճ Ի Լ Ի Ք

Միւշթաճը թարիֆ տէլի տիր քի,
նէվի պէնիիատէմ էպնայի ճիւնիլէ մուա-
վէնէթ, վէ էլիւնտէն կէլտիկի մէրթէպէ
էֆալ վէ ամալը խալիլիլէնէ զայրէթ իթ-
մէլի իսէտէ, շու նուզուաը հիմմէթ ու
զայրէթ եէրինտէ սարիֆ օլուճմալըտըր,
զիւսա հէր շէյ քի, մահէլիլնտէ իսթի-
մալ օլուճմաա, անտէն հուսուլը մէն-
ֆաաթ մէմուլ վէ պիլ տիւրա զուհու-
լը մապարաթ էմրի մէճհուլ տէլի տիր:
Իշթէ պու զապիլտէն օլարազ, էպ-
նայի պէշլտէն միւզթէտիր օլանլարըն
միւշթաճինէ թասաաաաազ վէ իյանէ,
վէ ալէ գաաորիլ խթիթաա, հէմ ճիւ-
սիւի իյաշա վէ հիմայէ իթմէլէրի շէրէն
վէ ազլէն տէրլէճէի վիճուպաա օլուճուզու
կիպի, շու վէճիլէնի իպգա իտէնլէր ին-
տէլ հազգ վէ ինտէլ խալիլ մազպուլ վէ
մէմուհ օլուճուլարըր իշինի մէրթէպէի
վուզուհ իսէտէ, շու թասաաաաազ վէ
իյանէ Եօլուզ պիր սուրէթտէ օլուճուզու
հալտէ, պուճտան ուճուրաթը միւնթա-
զըրէնին հուսուլիլնտէ իշթիպահը քիւլ-
լի օլուճուզուճտան պաշգա, պիլաիլըրա
միւլքէ վէ խալիլ մապարաթըր աաի-
տէ մէլտանէ կէլէճէկի շիւբհէտէն պէրի
տիր:

Տէր-սէտտէթտէ միւնէլ գաաորի տիլէնճի
թայիֆէսի մէվճուա իսէտէ, պիր միւտ-
տէթտէն պէրու տէրլէճէի իֆրաթա իւ-
տէ օլուճուզու ճիւլմէնէ մէշհուաաաաաա:

Յիլ հազգաա պուլլարըն իշինտէ պիր
թազըմ ալիլ վէ սահիհէն միւշթաճը ի-
յանէ օլանլար վար իսէտէ, էքսէրիսի
ճէրրար վէ հիլէքեաթ օլուճուզու տէրքեաթ
տըր, շիւնքի, քիմնէ քիմնէնին հազգա-
թը հալիլնէ վազըլ, վէ սօգաաաաաաա
ղուշքիւշայի թէմէննի օլան աաթմիլն տէ-
րէճէի ֆազը ու իհթիլեաճընա արիֆ օլ-
մաաղընտան, կէլիպ կէլէնլէրտէն աա-
հապը համիլէթ վէ մէրհամէթ օլանլար
էպնայի ճիւնիլնի սօգազ օրթալարընտա,
վէ շուրաաաաա պուլաաաաա նիշէսթէի խաթը
մէվէլէթ, վէ հիւր պիրի պիրէր կէօնա
գիւլլի սիւապը իլթիլեաթ իլէ, տիւշարը
պէլիլէթի մէսքէնէթ օլուճուզուճու կէօր-
տի, քէ, ուրուզը ֆիւնուճու հարէքէթ
իտիլէրէք, վազիլէթի ինսանիլէթիլնի իճ-
րայէ զընամ իլէ, կէօնիլիլնտէն գօրուճ-
ղուճու վէրիպ թասաաաաաաա իթմէքտէ
տիր, Հալ պու քի, սահիհէն մէճպուլը
սիւալ օլանլարըն, շու սուրէթիլէ մազհա-
լը իյանէ օլուճուլարընը իհթիլեաճտան
պէրի, վէ բէրտէիլնամու վէ էտէպուէնարի
օլան պիր թազըմ էշիսաթըն մէշհուաաաա
մէմուհի օլուճուզու, պուլաաաաա օլանլար
հէման թէպուիլի ճամէ վէ գըլաթէթ ի-
տէրէք, վէ մահալը սայիլէտէ պուլու-
նալար սէրի սէլիլիլէ պէհրէն վէ պահ-
րէն պուլաաաաա գաաորիլ ճիւնպանը ա-
գիմէթ օլարազ, նիշայէթ շու տէրլէճէ-
լէրէ կէլմիշ տիր, պուլլար աաթթաաաա պիւ-
լիւք թիճարէթ գուլմաաաաաաա կիպի,
եէքտիկէրիլէ մուլապէրէ, վէ մահէլէ
վէ մէմէքէթլէրինտէքի բաաաաաաաաա
միւրաաթէ իտէրէք, վէ պուլաաաաաա պը-
րէ նէ տուրուրսուճ, ֆիլան եէրտէ շէյ-
լէ բարա վէրիլեաթ, վէ թաշաաաաաա
լէր իսթանպուլաա տիլէնճիլէր ալթուճ
թօրլաթօրլար տէլիպ, պիրպիլլէրինի
գիւլլի սիւալը իլթիլեաթաաաաաաաաաա
թէշիլիլ իտիպ, պիլա մէզահիւմ վէ լա մէ-
վանի, հէր թարաֆճա կէզիպ տիլէնիլ,
վէ նիշայէթ ազա տաիի զանաթ իթ-
մէնէրէք, կէլէն կէլէնլէրի պիր աալի
մազալաթը սէվիլէնտամիլ իլէ պիլաթ
վէ թաաաաաաա իտիպ ճէրր իտէրլէր, հաթ-
թա թիվայաթը մէվսուգաաաաաա տիր քի,
պուլաաաաաա պազը գաաորիլար գօճալա-
լը սապահալըն իշլէրինէ կիթտիքտէն
սօնրա, իսանէսիլտէն չըգար իքէն,
գօմշուլարընա օթրիլթէ վէրմէլէ
իւզը, պիրի եէնի, վէ տիլէնէճէկի
եէրլէրտէքիլնին իւզէրէ, տիլէրի էսկի
օլարազ, պիր պիրի իւզէրինէ իքի ֆէրա-
ճէ կիլիպ, տէրհալ քէնտիլէրի տախի էվ-
տէն տիշարը չըգար, վէ աիշաաաաա գաաաթ
տիլէնիպ թօրլաաաաաաաաաաաաաաա
գօճալարընտան էվլէլ իսանէլէրինէ ալ-
տէթ իտէրլէր:

Պազը էվրազը հափաթաաաա քէշիտէի
քիլէի պէնան օլուճմուշ, վէ միւթալաա
իտէնլէրէ մալիլմ օլմուշ օլուճուզու իւզ-

րէ, պիր թազըմ պիլիսաաա շուճուճ պու-
նուճ չօճուզարընը իւճրէթի մուալիլէնէ
իլէ ալըպ, կիւնտիլէրի սօգազ օրթա-
լարընտա, վէ շամուլար իշինտէ եաթը-
լարազ, էպնայի սէպիլին թահրիքի ու-
րուզը մէրհամէթլէրի իշին, տաաի (տու-
զազ) թէվլիլ վէ հիլլէ գուլմաաաաա,
վէ պազըլարը կիլէլէրի վէրտիլլէրի թա-
լիմաթլարը վէճիլլէ, սիւպեանը ճալի
պաղըրտըպ աղաթմաաաաա օլուճուլարը
միսիլու, քիլիսի հէյեաթըր աճիպէ վէ էշ-
քեալը պարիպէտէ կէօրիլնիւպ, պազըր
տաիի տնքիլալ քէնտիլէրինի ալիլ վէ միւհ-
թաճը սահիհ սըֆաթընտա կէօսթէր-
մէքտէ օլուպ, պիր թազըմ չօճուզար-
տա պուլլարը կէօրէրէք, էյի պիր գայիթ
զիւլմիւլլէ տիլէնմէք եօլուճու էյրէթ-
մէքտէ տիլլէր, վէ պուլլարտան իշէ կիւ-
ճէ եարաաաաաա իսէ, քէքնաաաա օլուպ,
պիրէր իւրտմէթէ գօնուլաա, հէր պի-
րի եէվիլլէ իտարէսիլնի մա գիլաաաա գա-
զաաաաաաա կիպի, պազը եօլուճուլարըն
տիլլէնիպ տօլանարազ, ալէմի թաճիլ
իտէճէկիլնիլէ, « կէլիպ պիլէ իւրտմէթ
իտիլիլ ալըզ վէրէլիլմ եօլու իֆաաա-
լէրինէ, պազըր գօճամ վաթ տէմէքտէ,
վէ պազըր օ մազուլէ սէօզիլ իշլիթտի-
կի կիպի, տէրհալ օրաաաաա սափուշուպ
կիլթմէքտէ տիր, իշլէ շու հալլէր պիւ-
թիւն մէրհամէթտէն հաալը օլմուշ շէյ-
լէր օլուճուզուճա, վէ « նիլիլեաի պա պէ-
տան քէրտէն չիւնանէթ քի, պէտքէր-
տէն պէճալի նիք մէրտան « մազմուճուճ-
ճա, պիր թազըմ ֆէնա տտէմէրին ահ-
վալը գահրէլէրինէ պազըլարազ, հազգ-
լարընտա մէտտի նիկեաաա շէֆազաթլա,
իֆայի վաճիպէթի ինսանիլէթ իթմէլէրի,
օ եօլաա օլմաաաաաաաաա, վէ ճիւզի տիւ-
լարը մուզալէգա օլանլարըն, աիլէր ու-
մուրու մէշըուա վէ մազպուլլէթ միւ-
պաշէրլէլէ, իքթիսապը բուզմէրլէնէ
միւպաաաաաա իթմէլէլէ գիւլլի սիւալի
իլթիլեաաա թէրճիլ իլլէմէլէրինի մու-
ճիպ, վէ պիր խալիլ շօլուզ չօճուզուճ
շու թարիլի խաաաաաաաաաաաաաաա
օլմաաաաաաա միւսթէվճիպ օլուճուզուճա
նէզարէն, օ մազուլլէլէրէ վէրիլէճէք
սաաաաաաաաա ինսան վէ աաաաաաա մա-
զարաթը մէլտանտա, վէ պիր ալալը
ճէրրարըն զուհուրու սահիհէն ֆաղիլ,
վէ աալը շաեանը իյանէ օլանլարըն ֆարդ
ու թէմիլիլնի թաաիպ (կիւճիլթմէք)
իտէրէք, պիլաիլըրա պէյլլէլէր մահրուճի
հիմմէթ գալմաաաաա օլուճուլարը թարիլի-
տէն ազաաաաա տիր:

Հազըգաթը մաաաաաաա տիլգաթ վէ
նէթաիլիլ հալի թէէմիլլէր լաղպէթ
իթմէլէն պիր թազըմ քիմնէլէր, սէլլէ-
նէ տայիլ պիր սէօզ ալըլաա, վէ պուլ-
լարըն շարէի ինտիֆաի եօլուճուաա պիր
շէյ եազըլաա գայիլ վէ բազիմիլնէ հար-
ֆէնաաա, վէ էյլէ պիլաթլէրտէն նէ

խթերէր, վէ պունարա իրիմէք կիւնահ
տէյիլ մի տիր, եօլու սեօզէր իլէ, քէ
էննէ զայրէթազ օլուր իսէտէ, պու եօլ
տա համիյէթ ու հիմնէթ, էպնայի ճին
սէ այնի իհանէթ տիր տէնտէ պէճա տրու
չիւնքի, պիր ատէմ խրտմէթի վագա
սընա մուգապիլ հագգը օլուպ, ալաճա
զը շէյի պիլէ հէման իսթէմէքտէն թէ
էտտիւպ իթտիկի, վէ քէնտիրնի պիլէն,
տիրենեայար վէրիլէճէք օլտա, զիւլի սիւ
ալը իրթիքեայ իթմէք իսթէմէտիկի
հալտէ, պաշգասընըն պունու եարմասը
նը թէճիկ իլէմէք շիարը նասթէթտէն
սէյիլ տիր:

Ինսանիյէթէ խրտմէթ վէ իֆայի շէ
րիթայի համիյէթէ րազպէթ, հէմճին
սինի սօգադարտա տիրէնտիրմէյէ րուխ
սաթ վիրմէք օլմաեքա, մէմայիքի սայի
րէտէ օլտուղու կիպի, ալիլ վէ պիչարէ
լէրէ մահէլ լի մախուս քէյտա, վէ հալ
լէրինէ կէօրէ իշ պուլուպ, իյաշա վէ ին
ֆագարընա սայի էվֆա օլունմագ կէրէք
տիր: Հաթթա պու եօլտա պագը թէ
չէպիւսաթա զրեամ օլունաճագ օլտա,
էլէվմ ֆագիրիմ տէյիպ, էպնայի սէպի
լի իզաճ իթմէքտէ օլանլարըն չօղու օր
թատան զայպ օլաճաղընտա շիւպէէ եօգ
տուր: Զիրա անլէրտէն պիր իսպիլիսի ճէլ
պի նաֆազա մագսէտիլլէ տիրէնմէյիպ,
միւճէրրէտ աղճէ իտտիխարընա սայ իթ
մէքտէ, վէ պագըլարը շուրաեա պուլա
եա ֆայիլ իլէ բարա վէրմէքտէ օլտու
ղունտան, վէ պիր թագըմը տախի պիր
քէրրէ եիւղիւնտէն քէրտէի նամուսու
գալտըրըպ, տիրէնմէյէ ալըշարգտան սօն
րա, սօգագտա ալուճ աշըպ տիրէնմէք կի
պի գօլայ սանաթ վար իքէն, պիր ալայ
զահմէթ ու քիւլթէթլէ իշ կէօրմէյէ նէ
հաճէթ տէյիպ, պիր խրտմէթ պուլա
պիլէ պիլէ, պէթայէթի մէլուֆիյէսի
տէր իւհտէ իթմէյէ մանի օլուպ, զիւլ
լի սիւալը քէնտիրնէ սանաթ իթթիլուպ
իլլէմիշ իտուկիւնտէն, պիր եէրտէ օթու
րուպ իշ իլլէմէք տէյիլ եալընըգ եէյիպ
իլմէք, վէ օթուրուպ գալգմագտան պաշ
գա նէսնէ թէքլիֆ օլունաճագաճագ, եի
նէ տուրմաեքա խրտմէթ լազըմէ թէ
տարիքինէ գալգըշաճաղը տէրքեար, վէ
պու սուրէթ թաշարարճա տախի մա
լիւմ օլտուղունտա, իսթանպօլտա ալ
թուն եաղմասը վար կիպի, սէլէ գըեա
ֆէթիլլէ, հէր թարաֆտան կէլիպ տի
լէնմէքտէ օլան կէնճ ու տիրնճ քիմսէլէրին
կէլմէլէրինն էօնիւ քէսիլէճէկի աշիքեար
տրը:

Շուրալարընը պէեանտան միւրաարմ
միւհթաճին վէ ֆուգարաեթ թայիպ օլ
մաեքա, պիլաքս պունլարըն հալինէ իզ
հարը էսէֆտէն իպարէթ տիր: Կէրշի
ահքեամը շէրիյէ վէ գայիտէի ինսանի
յէճէ, հէրքէսին պիքէս նէվի պէնի
ատէմ վէ միւհթաճինն իյանէեի թալիպ

օլտուղու ազատէի րազաճ իսէտէ, սօգագ
օրթալարընտա էպնայի սէպիլէ եազըշըգ
սըգ կիւնակիւն սէօզէր սէյիլէյէքէք, սիւ
ալ իթմէք միւհթազ օլաճագ: զիրա իւս
թիւ պաշը տիրէկիւն պիր եօլունուն
ճէպիւնտէ պէշ բարասը պուլունաճագ,
վէ եախուս թաստուտու գ իտէպիլէճէք տէ
լէճէ ու ֆագ աղճէսի օլաճագաճ պայիտ
իւլ իհթիմալ տէյիլ տիր: Հալ պու քի,
սայիլ իրգայի պարի իշին, վէ շուլուն
պունուն իշին տէյիպ միւթալէպտէ իս
լար իթտիկի, վէ եօլուն նէ սէպէպէ
մէպնի իսէ, նէսնէ վէրմէտիկի սուրէթ
տէ, գանդիսի տսիմ, վէ եախուս քէրհէն
պիր շէս վէրիլսէ պիլէ, պէյիլէ սատագա
տան նէ իճրա վէ ֆայիտէ հասը օլուր:

Ասըլ ֆագիր իսէ, սօգագտա պու
լունսա պիլէ, իթալէի տէսթի սիւալ
իթմէքսիլին միւնթազըրը էլթաֆը իսա
ֆիյէ օլուպ, անճագ պիր թագըմ ճէր
րարընն թէքէսսիւրի պէր վէճհի մէպ
սուլթ, ֆուգարայի սապիրինտէն օլան
լարըն գէվայը րազպէթլէրինն մուճիպ օլ
մագ հասէպիլլէ, պուրալարը տիգըպթ
օլունաճագ շէյէր օլտուղու միսիլու,
պունլարըն ազ չօգ միւլքէն մագարաթը
տախի ինքեար օլունաճագ:

Սէլէ թագըմընն կիթ կիթ թէ
քէսսիւր իթմէսինտէն իսթիտլալ օլու
նաճագը վէճհիլլէ, պունլար քէնտի հալ
լէրինտէ պըրաղըրը իսէ, միւրուրը գէ
ման իլէ տաշա չօղտաճագը տէրքեար,
վէ իլլէրինտէ սաղաճ վէ աինճ, վէ իլ
լէթ ու մարագտան սալիմ պիր չօգ կէնճ
քիմսէլէր մէվճուտ օլտուղու կիպի թէր
պիլլէ օլունսա, իլլուտէ աալմ օլաճագ
պիր թագըմ սիւպեան տախի պուլուն
տուղու հալտէ, շունլարըն զիւլի սիւ
ալտա գըլմասընտա նէվի ինսանէ թէ
րէթթիւպ իտէճէք վէպալէ պիր սու
րէթի զայրի մագպուլէտէ վէ սօգագար
տա անլէրէ օլունան իյանէտէն հասը օ
լաճագ էճր թէգապիւլ իտէմէյէճէկի ա
շիքեար տրը:

Թիւլասայի քէլամ մէմալիքի էվրօպա
տա օլտուղու կիպի, սէլէ թագըմընն
ահվալը պիթթէտգըգ միւհթաճ վէ ա
լիլ օլանլարըն պիր սուրէթի հասէնտէ
իյաշա վէ ինֆագը, վէ թամ իւլ ա
զա վէ սաղաճ օլան Տէր-սէտտէթէ կէլ
մէք իսթէեէնլէրին մէնի, վէ էրպալը
խայր վէ համիյէթտէն օլուպտա, էպ
նայի ճինսինն նագըս իւլ ազա վէ ամէ
լիմանտէ օլանլարընա իյանէ իթմէե րաղ
պէթ իտէն գէվաթըն նուղուտը հիմնէ
թինն մախուս պիր սանտըղըն տախի
իթթիլաղը չարէսինն պագըլտա, մու
հասսէնաթրատիտէեի մուճիպ, վէ թա
վայիթի աճէզէնին զըլլէթի սիւալտան
իւլասիլլէ պէրապէր, սօգագ վէ քէօշ
լէրտէ եար ու աղեարա գարըն, պու կիւ
րուհու ճէրրաբընն հէյեաթը աճիպէ ի

լէ իզաճ վէ թագըրիլինտէն, էպնայի սէ
պիլին րէհա, վէ կիճէլի կիւնաթիւզիւ
շունուն պունուն գալուլարը չալընմագ
տան միւպէրա օլմասընը միւթմէվճիպ
օլաճագը ճիհէթլէ, պու պապտէ գու
հուրը հիմնէթ ու ինայէթի սէնիլէեէ ին
թիգար օլունուր:

Թ. Թիւրքի

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

Իսթանպօլտա Հասըրճըրա իշին
տէ, Ուզունճա-օվա սօգաղընտա 11 նիւ
մէրօ իլէ միւրազգամ տէվայիրի ալիյէ
թահմիսիանէսի շէնա մահտան պէրու
քիւշաւ օլունարագ, ալեա տիպէք գահ
վէսի ֆիրուլթ օլունմագտա իսէտէ,
թահմիսիանէնն եէրի պիրազ սարա օ
լուպ, վէ հէր քէս իշին ուղտամագըղա
գօլայ օլան պիր մահէլտէ տախի մէգ
քիւր գահվէտէն պուլունտուրուլմասը
արգու օլունտուղունտան, իսթանպօլ
թարաֆընտան ֆէօրթիւ պաշընտա, եէ
նի աշըլան շէքէրալմէճի տիւք քէնտիրնտա
տախի մէգքիւր ալեա տիպէք գահվէ
սինտէն սաթըմագտա տրը:

ԱԼԵԱ ՎԷ ՀԱԼԻՍ ՉԱԼՈՒՇ ԻԻԶԻՄԻԻ
ՇԱՐԱՊԸ

Կէրէք քիւլլիլթի վէ կէրէք օգգա իլէ
սաթըմագտա տրը: Պէյօղու էրմէնի քիլիսէ
սի էնքսէսինտէ Սոլ սօգագտա նիւմէրօ 3
եէնի եափըմը մագագտա:

ՉՕՐԱՊԸԳ ԵՌՆՆ

Էնգարէ եաթաղընտան էլաէ պիւ
քիւլմիւշ օլարագ չօրապըգ եուն Պահ
ճէ գարուսունտա Համիլիյէ մէյտանըն
տա քեային Ենօմէրօլու Մատթէոսեան
Թահրը տղա մագագտանտա, վէ Գալա
թատա Էօմէր սօգաղընտա 3 նոմէրօ իլէ
միւրագգամ Մինասեան մագագտանտա
սաթըմագտա օլուպ, իսթէքի օլանլարըն
մահալի մէգպուլլէրէ պուլունմալէրի ի
շին իլան օլունուր:

Ի Լ Ա Ն

Ղայէթ հիւնէլիլ սուրէթտէ վէ
էհվէն ֆիաթլա աեագ օեունու մէշք
իթմէք իսթէյէն ֆամիլեալարըն նա
ում թէաթթուսու գարընտա Լիւք
սէմպուրկ նամ գաղինտա միւսիւ
Ֆրանսուսեա միւրաճաթ իլլէմէլէրի
իլան օլունուր:

ՍԱՀԻԳ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԼԷՎԱՆՔ ԷԲՐԱԼՏԸՆ ՔԱԳԱՆԱՆԵՍԻՆՏԷ
ԳԵՇ-ՕՂԼՈՒՅԱ ԵՕՂԴՈՒ ԵՕԼՅԱ, ՏՕԲՕՐԱՅ ԱՅՏՈՒԼԷ
ՓԵՐՏԵՐԷՐ ԳԱՐԵՐՏԷՆԱ ՆԻՏԵՐՕ 467: